

Ilustrirani Slovenec

Leto V Jedenska priloga »Slovenca« (št. 59) z dne 10. III. 1929 Štev. 10

Naše slovenske narodne noše: Skupina Korošcev in Korošic

Na levi in na desni dve Ziljanki, v sredini Rožnuka, zadaj dva pastirja z Golice.

Zastopniki sv. stolice in italijanske vlade s kardinalom Gasparrijem in Mussolinijem v sredini, ki so podpisali dne 11. p. n. medsebojni sporazum; slikani so na hodniku lateranske palače.

Na levi:

Mussolini, šef italijanske vlade, podpisuje sporazum med Vatikanom in kvirinalom za njim je videti msgr. Borgogninija Duco, tajnika kongregacije za izredne zadeve cerkve.

Še k rešitvi rimskega vprašanja

Poleg dveh slik, ki jih objavljamo na levi, je prejelo uredništvo od svojega rimskega so-trudnika naslednji dopis:

Rim, 17. febr. 1929.

Napeti dnevi, polni negotovega pričakovanja in nervoznega povpraševanja, so bili zadnji dnevi prejšnjega tedna, 8. do 11. februarja. Rimsko vprašanje je bilo predmet pogovorov doma, na cesti, na univerzi, a nihče ni vedel, ne kako, ne kaj, ne kdaj. Sama ugibanja. In tudi to pot so optimisti imeli prav: že v nedeljo, posebno pa v ponedeljek dopoldne so izvedele iznajdljive glave, da bo opoldne v lateranski palači podpisan pakt med sv. stolico in Italijo. Ko je ob tričetrt na dvanajst prispel prvi avto je bila zbrana na Lateranskem trgu množica ljudi, posebno časnikarjev, ki so pozdravljali došle zastopnike obeh. Italije in sv. stolice. Bil je pač pomemben trenutek ne samo za Rim in Italijo, temveč za ves svet. Bila je podpisana končna rešitev tako zvanega Rimskega vprašanja, podpisan konkordat, ki je po izjavi sv. očeta Pija XI. — že ne najboljši, vendar eden najboljših, in pa finančni pakt. Važnost tega dogodka je najbolj jasna in spoznana tu v Rimu in uvidenje je nepopisno. N. L.

Na desni:

V noči od 16. na 17. pr. n. se je pripetila v Berlinu nesreča, o kakršnih beremo le redko. Eksplozija je namreč ogromni gasometer tamošnje plinarne, v katerem je bilo 27.000 kubičnih metrov plina. Razrušeno je seveda vse, razen silnih temeljev in težko je prizadeta tudi bližnja okolica. Naša slika nam kaže pozorišče eksplozije z razvalinami.

Na levi:

Pogrebni avtomobili

Skoro v vseh velikih mestih so že odpravili prevažanje mrtličev s konji in uvedli posebne pogrebne avtomobile, ki so opremljeni bolj ali manj elegantno.

Naša slika nam kaže tak pogrebni avtomobil v Berlinu. Posnet je ob priliki pogreba barona Hünefelda, znamenitega preokceanskega letalca na lanskem poletu »Bremen« iz Evrope v Ameriko. V ozadju v hodu v berlinsko katedralo, odkoder se je vršil pogreb.

Dr. Milan Škerlj

profesor na ljubljanski juridični fakulteti, ki je imenovan za člana vrhovnega zakonodajnega sveta. Razen Škerlja sta v njem še Slovenca dr. Andr. Gosar in dr. Stefan Sugadin.

Udeleženci mednarodne železniške konference v Ljubljani

Dne 25. in 26. p. m. se je vršila v Ljubljani konferenca zastopnikov železniških uprav Jugoslavije, Češkoslovaške, Avstrije in Madžarske, ki je uredila direktne tarifne odnose med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Naša slika nam kaže vse delegate, med drugimi načelnika dr. Markoviča (1), ravnatelja Kneževiča (2), L. Manfreda in predsednika V. Korunnika (4), Češkoslovaška.

Biser kamniških planin

je prav gotovo kamniška Bistrica, ena najlepših in najprijateljnejših izletnih točk Ljubljancev. Doslej je sprejemala številne goste skromna, majhna in lesena kočica, lani so se pa Kamničani odjunačili in zgradili nov, jako ličen, udoben in znatno večji planinski dom, ki bo izletnike gotovo še bolj privabljal nego stara kočica. Naša slika nam kaže obe novi stavbi tik pod Kamniškim sedlom v prelestni zimski krasoti. (Foto Kurnaver, Ljubljana.)

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Hohenwart Sigismund
(1745—1825) škof in botanik.

Kobenel Janez
(† 1594), kranjski deželni glavar.

Erberg Anton, S. J.
(1695—1746), modroslovec, bogoslov in pravnik.

Razne zanimivosti in posebnosti

Spodaj:

Zvesti varušč

Pred kratkim so skušali roparji vlomiti v neko veliko berlinsko mesnico. Mali gospodarjev kuček se jim je postavil hrabro v bran, jih dobro obgrizel ter s silnim lajanjem res prikladal pomoč, toda pri tem je dobil tudi sam toliko udarcev, da so ga morali oddati v bolnico za živali, upati pa je, da bo zvesti čuvaj okreval.

Otroku svetlobe, zraka in solnca

Moderno otroško skrbstvo smatra navedeni stavek za najvažnejši, zato postavljajo v državnem zavodu za pobijanje umrljivosti otrok v Berlinu otroške posteljiče tudi pozimi podnevi kar na prosto.

Pisalni stroj v otroških vrčih

za pouk v branju in pisanju so uvedli v New Yorku, češ da se otroci hitreje priučijo, če zagledajo izgovorjeno takoj tudi napisano. Baje se je tu pouk obnesel.

Spodaj:

Potujoči haremi

Arabski kralj je naročil v neki londonski avtomobilski tovarni več avtov za prevažanje svojega harema, ki ga spremlja tudi na številnih kraljevih potovanjih. Ti potujoči haremi so na vseh straneh dobro zaprti, tako da prodre vanje le zrak, znotraj so pa urejeni jako udobno. Ti avtomobili so vzbujali v Londonu seveda veliko pozornost.

Na levi:

Kralj živalstva

Izredno lep primerek leva, ki ga hrani zoološki vrt v San Diegu v Kaliforniji. Po Hagenbeckovem načinu tudi v San Diegu ne hranijo živali v kletkah, temveč v živalskem vrtu, ki je prirejen tako, da po možnosti ustreza pravi življenjski okolici dotičnih živali. Vsi bi želeli, da bi bil tak tudi obetajoči se nam Zoo v Ljubljani.

Anton Janežič

župan v Brabrovniku pri Ormožu, ki je nedavno obhajal 30 letnico svojega za-
služnega in plodonosnega županovanja.

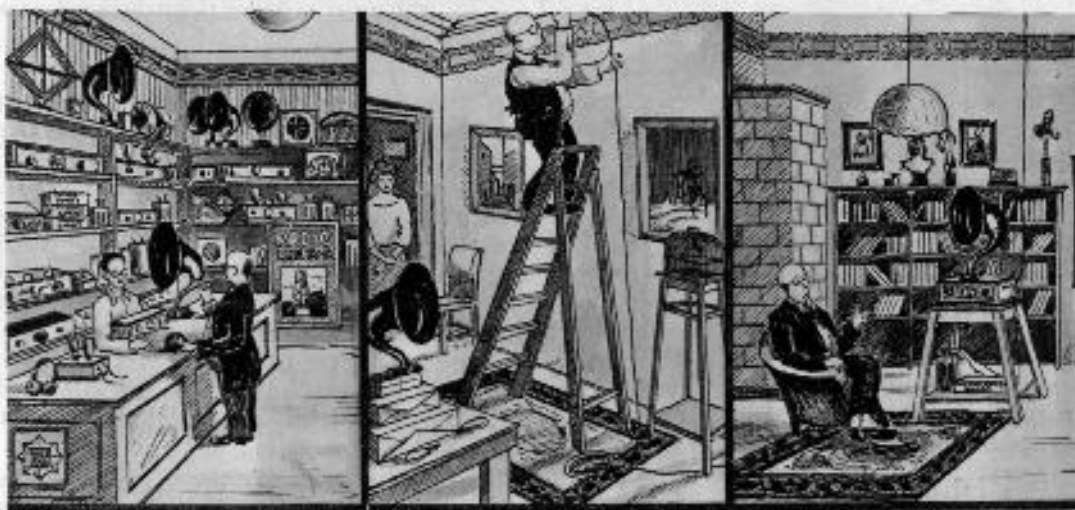
Nova moderna elektrarna

drž. premogovnika v Velenju, ki začne obratovati še to pomlad. Ta
elektrarna bo polnila tudi nova električna motorna vozila na tamošnji
železnici, ki jih nameravajo uvesti.

**K skrivnostnemu in
rafiniranemu ropu v
Mariboru**

na Meljski cesti št. 10, v sobi
menjalničnega vodje g. Rajka
Ločnika. Pri oknu X se je ne-
posredno v njegovi bližini iz-
vršil napad na g. Ločnika, ko je
prispeł iz sosedne sobe (okno
XX), kjer se nahaja blagajna,
iz katere sta neznana roparja
odnesla 130.000 dinarjev gotovi-
ne ter raznih dragocenosti v
skupni vrednosti 20.000 dinarjev.
Na levi strani, ob koncu pritlič-
nega poslopja, se nahaja gostilna
pri »Belem zajencu«, katere last-
nik g. Hönigsmann je takoj
prispeł g. Ločniku, ko se je čez
pol ure zavedel, na pomoč ter
obvestil o dogodku službujočega
stražnika. Senzacionalen rop je
Mariborčane zelo razburil.

G. SUHAČ KUPUJE RADIO G. SUHAČ MONTIRA RADIO G. SUHAČ POSLUŠA RADIO

k današnji uganki: Naše tri slike nam kažejo g. Suhača, ko kupuje, montira in
posluša radio. Bistroumni reševalci naj sedaj skušajo izmisliti si četrto sliko, ki
bi predstavljala smešen, duhovit ali efekten konec te »Radio« serije. Za dve najbolj
duhoviti rešitvi se razpisujeta nagradi J. Bradač: Nemško-slovenski slovar in
H. Haggard; Hči cesarja Montezume. Kot rešitev se bo upošteval poleg risbe tudi
tečen opis 4. slike. Pri opisu seveda zadošča samo bistveno. Slik na steni in
podobnega seveda ni treba omenjati.

Rešitev križaljke v št. 8.
«Il. Slov.» se glasi: V o d o
r a v n o : 1. kos; 4. tip;
6. mak; 9. Dosača; 10. la;
12. ki; 13. opad; 14. ep;
16. Alos; 17. la; 18. oklep;
19. pa; 22. SI; 23. ar;
24. osveta; 27. sa; 28. ste;
29. povelje; 31. sa; 32. nit;
33. orel; 34. Ig; 36. Akon;
37. — it; 39. la; 41. Ig;
42. Onjegin; 43. Ombadina;
46. Arno; 48. au; 49. da;
50. ce; 52. aj; 53. ovoj;
55. Makedonija. — N a -
v p i š n o : 1. kopa; 2. ova;
3. salo; 4. tacl; 5. pi; 7. akoc
8. kis; 9. dolar; 11. na;
15. past; 19. planeti; 20. pas;
21. Moto; 23. Severno mor-
je; 29. Evičija; 28. SPA;
30. ji; 31. Eva in Adam;
33. oo; 35. glina; 38. T. Edi-
son; 40. Ananija; 45. ul;
48. gi; 49. on; 47. Ra; 51. Evi;
52. au; 54. oj.

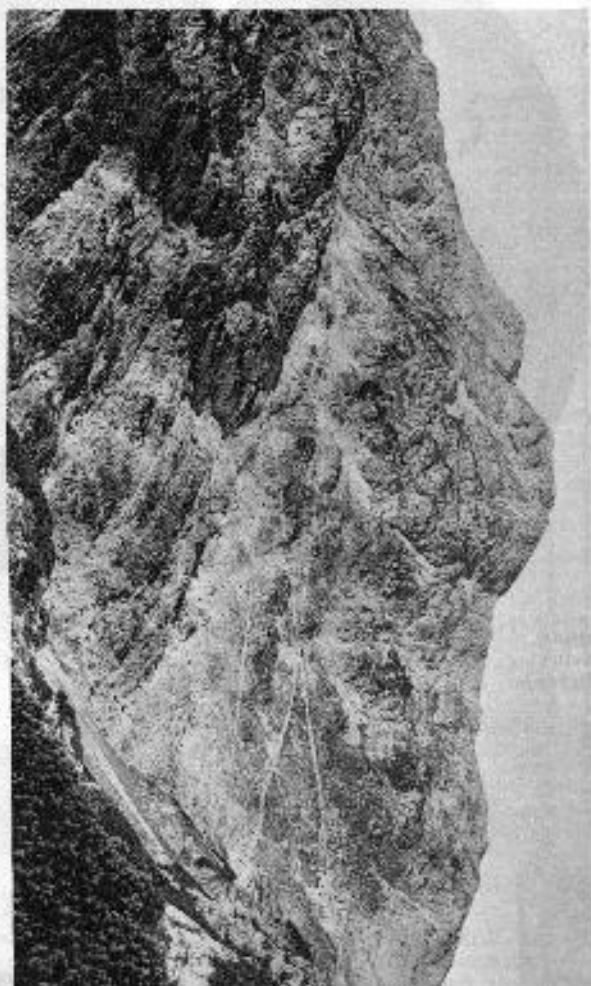
Za I. nagrado je bil iz-
loaban: Orešnik J., Mari-
bör; za II. pa A. Horovar,
Grosuplje.

(Konec članka z strani 77.)

nih molitvenih formularjev v še starejši dobi (IX. stol.). Dalje je važno tudi to, da ima starocerkvena slovaška književnost enakšno očitno izpoved, kakršno beremo v III. našem spomeniku, in sicer v sinajskem evhologiju in enakšen nagovor, kakršnega ima naš II. spomenik, je tudi še v neki stesl. homiliji sv. Klimenta poslan. Obe ti dve formuli sta v najtesnejši zvezi s formulami rimske cerkve. Vse to je povzročilo različne razlage o postanku slov. spomenikov in tudi o kraju, kjer so nastali. Zadnja letna izdaja briž. spomenikov, ki jo je l. 1896. priredil za češko akademijo Vaclav Vondrák, je učila, da so naši spomeniki nastali na osnovi stesl. predlog. najbrž na ozemlju, kjer se je delovanje Cirila in Metoda in nemških misijonarjev križala, to bi bilo torej v Prekmurju in tod okrog. Vendar je odtlej znanost že dokaj napredovala, čeprav še danes ne more podati jasne slike o postanku briž. spomenikov. Po vsem tem, kar nam priča in pripoveduje starejša slovaška zgodovina, dalje po dejstvu, da so to zapiski misijonarja freisinške škofije, mo-

remo reči, da je domovina briž. spomenikov slovaška Koroška. Po jeziku pa tega ne moremo tako določno trditi; kajti jezik v teh spomenikih še ni tako razvit, da bi kazal kakke izrazite dialektične poteze. Mnogo njegovih črt je še praslovanskih (na pr. ima še nosna vokala *e* in *o*), druge so pravkar na potu razvoja k slovenskim (na pr. v prehaja v *i*, *ž* v *r* pri množnem poleg tere, za kar imamo danes *morem* in *teri*, ali ti pojavi so laki, ki so postali last vseh slovenskih dialektov). So sicer nekatere oblike v naših spomenikih, ki se zde, da so koroške, na. prim. vsedli za današnje vseli, venčih za večih, ma za moja, bratřija in podobne, kajti te nas spominjajo na ziljsko vidlice (drugod vilice), ma, tva, na rožansko venč, na splošno koroško brater (za brat). Ali treba je reči, da ni le možno, marveč da se more vsaj za nekatere teh pojavov celo dokazati, da so bili v 10. stol. še last vseh slovenskih dialektov in ne samo koroških, ki so, kakor še v marsikakem drugem oziru, ohranili mnogo več starinskih potez, med katere štejemo tudi te, ki smo jih tu navedli.

Slike k zemljevidu slovenskega ozemlja

Hogatin (2008 m) v Julijskih Alpah.

Naročajte Slovenca!

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XIV. poglavje.

A puške in pištole z naboji je velel Vedenej Savič zanesti noter. Gospodarju to menda ni bilo prav. — Čemu pa vam bodo v izbi? — je rekel: — saj se menda ne zbirate v vojno?

— Nabite so vse, zunaj lahko postane smodnik vlažen! — mu je odgovoril Vedenej Savič. Na tihem pa si je mislil: — kaj hočeš, tako bo že bolj varno pri teh butalcih sredi gozda.

Gostje niso bili z domačini skupaj, temveč v novi hiši, ki so jo bili natesno prizidali k stari. Čim je stopil Vedenej Savič s fanti čez prag, jim je močno zadišalo po sveži smoli, ko da bi zapihal vetrič iz cedrove tajge. Razen tistih duri, skozi katere so noter prišli, so bile nasproti še druge. Nilka jih je takoj odprl in poškilil še tja. Videl je tesno stransko kamrico. Strop tam še ni bil dograjen. Med tramovi v kotu se je videla skozi črno luknjo vrsta nosilcev; majkalo je še stropnih desak. Nilka si je vse pazno ogledal in zaprl zopet na tihem duri.

Potem so opravili sli večerjo. Gospodarjevi sinovi, sami krepki kmetje, so jim noter privlekli in postlali po tleh menda cel stog sena. Gostom se niso zdeli domačini nič kaj prijazni: preveč so bili molčeči in mrki, kakor lipovi bogovi so bili videti.

Za spanje je bilo še prezgodaj. Fantje so malo stopili ven, da si selo ogledajo. Vedenej Savič pa se je jel pogovarjati z gospodarjem. Tudi Merkul je bil redkobeseden, vendar pa je privlekel iz njega

poslovodja vse, kar bi bil rad zvedel. Spoznal je, da je stala ta naselbina že petnajst let ob Usu. Prvi je prišel v ta kraj Ivan Afanasjič in s seboj pripeljal dve rodbini. Potem so se polagoma zatekali pod njegovo oblast še drugi begunci iz grešnega sveta, in na ta način je nastalo slednjič selo Usinsko. Prav za prav bi se lahko pisalo selo kar kneževina: toliko grude in gozdov je spadalo k njemu! Starec je vladal kakor knez, vse je razsodil in določil. Kdor mu je bil všeč, temu je lahko vse naklonil, kogar pa ni maral, ga je lahko po svojem preudarku kaznoval.

Merkul je o starcu govoril previdno in tudi spoštljivo.

Vedenej Savič se je tako poglobil v razgovor, da sploh ni opazil, kako se je zmrznilo. Merkul pa je rekel, da ima še posla, se od gosta poslovil in odšel v svojo hišo. Kmalu nato se je povrnil tudi Grigorij sam: Nilka in Mikita sta odšla v hlev, da položita na noč konjem krmo. Ko sta se vrnila v izbo, so legli spat. A Vedenej Savič se je sključil, prekrižal roke na hrbtu in pričel korakati iz kota v kot, pa na samem moževati. Hudo ga je vznemirjalo, da je vse tako bedasto starcu izblebetal. Zdaj so vedeli ti gozdni butalci, si je mislil, da se homo iz Urjanhaja povrnil z denarjem. Kaj, če nas bodo kje počakali v zasedi?

Tudi Mikita ni mogel zaspati. Težko je vzdihoval, kakor da ga je konj pohodil, potem se je vsedel in vrgl raz sebe kaftan.

— Soparno je tu, — je rekel: — h konjem grem spat, zunaj je bolj zračno!

— No, pa pojdi, — je odgovoril poslovodja. — Ali ne boš vzel pištole s seboj? — je nenadno dodal.

(Dolje prihodajč.)